

denken
@nrc.nl

Laat de gezondheid van leerlingen niet in het geding komen

bepleit **Henk Noor** uit Westervoort

Met schrik las ik in (nrc.next 30 mei) dat de gezondheid van een nieuwe groep leerlingen geofferd gaat worden op het altaar van de bezuiniging. MBO leerlingen, jonger dan 18 jaar, krijgen ook een ov-jaarkaart. Velen van hen zullen de verleiding om met de bus naar school te gaan niet kunnen weerstaan. Met als gevolg minder lichaamsbeweging en een toename van vetzucht. De ov-jaarkaart is indertijd door minister Ritzen (PvdA) voor studenten ingevoerd om te kunnen bezuinigen. Het contract met de NS kostte minder dan korting op de studiebeurs. Ik vind het een schande dat gezondheid een speelbal is van de politiek vanwege financiële motieven. Ik hoop dat het tij nog kan worden gekeerd. Geen uitbreiding van de groep die recht heeft op een ov-jaarkaart, maar juist afschaffing van de kaart en verhoging van het bedrag per student met het geld dat vrijkomt door de afschaffing.

Het leenstelsel raakt de student medicijnen hard

schrijft **Anna Verhulst**, vierdejaarsstudent geneeskunde aan de Universiteit van Maastricht

Per 1 september 2015 wordt de basisbeurs voor studenten vervangen door een lening. De student geneeskunde zal door deze maatregel onevenredig hard geraakt worden. Geneeskunde is een zesjarige studie, waarbij studenten na het behalen van de bachelor drie jaar co-schappen moeten lopen. Zelfs als een eventuele wachttijd voor de co-schappen – die op sommige universiteiten kan oplopen tot een jaar – niet wordt meegerekend, heeft dat tot gevolg dat een studie geneeskunde twee jaar langer duurt dan de meeste andere studies. Binnen het nieuwe leenstelsel zal dat betekenen dat uitwonende geneeskundestudenten bijna 7.000 euro meer studietoelagen zullen hebben dan andere studenten. Bovendien maken co-assistenten vaak werkweken van meer dan vijftig uur per week, waaronder avond- en weekenddiensten. Deze inzet is nodig om uiteindelijk een degelijke arts te worden, maar heeft wel tot gevolg dat het hebben van een bijbaan nagenoeg onmogelijk is. Ook ontvangen geneeskundestudenten geen stagevergoeding voor de periode dat zij co-schappen lopen. Ze lijken nog steeds gezien te worden als gratis arbeidskracht. Een die, per 1 september 2015, geen andere keuze heeft dan zich diep in de schulden te steken om überhaupt stage te kunnen lopen.

Brieven en opiniestukken kun je sturen naar denken@nrc.nl. Vermeld naam, adres, telefoonnummer en, indien van toepassing, titels en functies.

Waarom?

1980 Geboren in Zeist.
2005 Debuut op de Nederlandse televisie. Speelt een (eenmalige) bijrol in *Goede Tijden Slechte Tijden*

2006 Speelt in toneelstuk *Mooie Dochters* van Helmer Woudenberg

2008 Speelt in film *Oorlogswinter* van Martin Koolhoven.
2009 Vader overlijdt na 12 jaar kanker.

2012 Eerste reis alleen. Naar Rome.
2014 Speelt hoofdrol in het toneelstuk *Het Predicaat (en de weg naar Rome...)* van Oscar de Boer

Daarom

Daniël Gellvoet speelt zichzelf in een toneelstuk over autisme. Voortdurend laveert hij tussen de 'normale' wereld en die van stoornissen en afhankelijkheid.

JULIE WEVERS

Het eerste wat opvalt aan Daniël Gellvoet (34) is zijn opvallende manier van praten. Zijn zinnen zijn, zoals één van zijn psychologen het ooit treffend omschreef, van een 'chirurgische precisie'. Neem bijvoorbeeld de begroeting op zijn voicemail, die luidt: „Goedemorgen, goedemiddag of goedenavond.” Omdat hij nooit kan weten op welk tijdstip iemand belt. Gellvoet heeft het syndroom van Asperger, een milde vorm van autisme, en dan wil je dat een mededeling honderd procent klopt. Gellvoet kijkt regelmatig naar zichzelf door de ogen van anderen. En dan ziet hij twee totaal verschillende beelden. Beeld 1: Daniël de vlot gebekte, intelligente acteur die onder andere in de film *Oorlogswinter* speelde. Die een aantal goede vrienden heeft en op een prachtige plek in het gewilde Amsterdamse stadsdeel Zuid woont. Die voor zijn werk als verkoper bij een impresariaat voor kindertheater regelmatig om de tafel zit met schouburgdirecteuren. Beeld 2: Daniël de autist, die een Wajonguitkering heeft omdat hij niet genoeg verdient, die intensieve woonbegeleiding krijgt omdat hij het dagelijks leven vaak te ingewikkeld vindt.

Voortdurend laveert Gellvoet tussen de 'normale' wereld waarin hij autonoom is, en de wereld van 'stoornissen' en afhankelijkheid. De strijd die dit oplevert, daar besloot de jonge regisseur Oscar de Boer een toneelstuk over te schrijven, getiteld *Het Predicaat (en de weg naar Rome...)*. De voorstelling – waarin Gellvoet zichzelf speelt – is op 6 en 7 juni te zien in het Parktheater in Eindhoven. In deze stad staat het onderwerp autisme extra in de belangstelling sinds uit een onderzoek van de universiteit van Cambridge is gebleken dat deze aandoening hier 2,5 keer zo vaak voorkomt als in de rest van Nederland.

In het toneelstuk voert Gellvoet veel absurdistische gesprekken met zijn tegenspeelster. Er is communicatie, maar er is geen contact. Dat is waar het verhaal van Gellvoet – en dat van veel andere autisten – in de kern om draait. Dat begon al in zijn schooltijd, die hij in Luxemburg en in België doorbracht. Gellvoet: „Ik heb daar nog altijd nachtmerries van. Het hielp niet dat ik telkens weer voor 'mietje' werd aangezien door de alfamantjes in de klas.” Na een korte stilte zegt Gellvoet plotseling, alsof hij een scène uit een film beschrijft: „Ik was negen. Ik lag in Luxemburg op een speelveld bij de school en een knaap stond met zijn rechtervoet op mijn borstkast en zei: 'Lik mijn schoen zo of ik trap door.' Ik heb dat gedaan. De conciërge beloofde mijn ziedende moeder voortaan een oogje in het zeil te houden, maar als we twee keer in de week gingen zwemmen was ik simpel gezegd compleet de lul zodra we in het omkleedhokje arriveerden.”

Het leven is inmiddels veel aangenamer geworden, zegt Gellvoet, terwijl hij de as van zijn zoveelste dunne sigaretje afklopt. Een vrolijke en erudiete gentleman, zo ziet hij zichzelf. Maar tijdens het gesprek ontpopt hij zich ook als een angry young man. Zo nu en dan maakt hij een krachtige vuist van zijn mooie smalle hand. Bijvoorbeeld als hij het heeft over de vele vermaarde Britse acteeropleidingen waar hij net niet werd toegelaten. Over de schaarse opdrachten voor speelfilms. Over de liefde waarmee het maar niet wil lukken. En over de betutteling die hem ten deel valt sinds hij op zijn 28ste de diagnose autisme kreeg.

Deze betutteling en het gebrek aan autonomie is het hoofdthema van *Het Predicaat*. In het toneelstuk bereidt hoofdpersoon Daniël enthousiast een reis naar Rome voor, maar de mensen om hem heen proberen hem uit alle macht thuis te houden. Uiteindelijk ontsnapt hij.

In het echte leven heb je in je eentje een reis naar Rome gemaakt, in 2012. Hoe reageerde je omgeving daarop?

„Ik heb een aantal mensen om mij heen met wie ik belangrijke gebeurtenissen altijd bespreek, zoals mijn moeder, mijn pleegbroer en de begeleidster van mijn woongroep. Mijn moeder was er meteen van overtuigd dat ik de reis aan zou kunnen, maar het heeft mij heel veel tijd en energie gekost om de anderen te overtuigen.”

Waar waren ze bang voor?
„Dat ik niet levend terug zou keren. Dat ik door mijn naïviteit in zeven sloten tegelijk zou stappen. Ze deden alsof ik een diepteonderzoek naar de mafia wilde gaan doen.”

Hoe is het gegaan?
„Mijn doel was om te bewijzen dat ik die reis aan kon – dat is gelukt. Er zijn geen gekke dingen gebeurd en ik ben netjes uitgekomen met het geld waarvoor ik jarenlang had gespaard. Bovendien heb ik in Rome een mooi liefdesverhaal beleefd. Op de vierde dag kwam ik een parer van een Italiaanse vrouw tegen, Federica. Ik dacht meteen: dit wordt een Federico Fellini moment. *Otto e Mezzo*. Wij brachten samen een wonderbaarlijk mooie nacht door en ik had het gevoel dat ik daadwerkelijk in een film was beland. Wel had ik al gauw door dat zij geen ongecompliceerde vrouw was.”

Waarvoor?
„Zij zag overal bewijzen dat ik haar eigenlijk niet leuk genoeg vond en dan werd zij heel boos. Binnen de kortste keren zat ik in het script van een heel knappe, psychologisch geïllustreerde film. Dat hield ik niet lang vol. Ik vond dat erg lullig voor mezelf, want ik had eindelijk een vrouw gevonden.”

Hoe gaat het nu met de liefde?
„Ik ben alles behalve een *hopeless basket case*. Integendeel, ik ben een gepassioneerde, veelzijdige vent, zij het met een bijzondere bedrading. Maar een goede vriend vroeg een half jaar geleden: 'Hoe komt het toch dat je nog steeds niemand aan de haak hebt geslagen. Wat is de missing link?' Losse scharrels, die zijn er wel, maar in vluchtige relaties ben ik niet geïnteresseerd. Ik ben geen vliinder. Op mijn veertiende had ik al een serieuze kindervens.”

Wat is de missing link?
„Vrouwen vinden dat ik ergens tekortschiet, maar ik weet niet waarin. Dat zeggen ze je niet. Ik weet wel dat autisme voor sommige vrouwen een uithangbord is waarop staat dat je geen vadermateriaal bent en geen minnaar. Ik wil tegen die vrouwen zeggen: ik ben een mens met autistische eigenschappen en geen autist met menselijke eigenschappen.”

Herken je jezelf in de Daniël uit het stuk?
„Over het algemeen wel, al zit er natuurlijk ook een hoop fantasie van de regisseur in. Alleen die kapitein die ik een droom speel, die is volkomen wezensvreemd voor mij. Ik identificeer mijzelf helemaal niet met een kapitein. Ik dacht dat ik lef had, maar zoals hij anderen aanpakt...”

Hoe vind je het om jezelf te spelen?
„Bevrijdend. Op een gegeven moment zet ik mijn hakken in het zand en zeg ik: 'Tot hier en niet verder. We gaan het precies doen zoals ik het wil'. Dat vind ik heel spannend omdat ik normaal gesproken veel genuanceerder reageer. Dankzij het toneelstuk besef ik dat ik steeds meer mijn eigen regisseur wil zijn. Ik ben in het verleden te kwetsbaar geweest en had, terugkijkend, graag wat krachtiger willen reageren op de betutteling door anderen.”

Zoals een kapitein?
„Ja inderdaad, als een kapitein van mijn eigen schip!”

➔ De voorstelling *Het Predicaat (en de weg naar Rome...)* is op 6 en 7 juni te zien in het Parktheater in Eindhoven

Carolien Roelants
Erdogan en de wegen van Oost-Turkije

Dertig jaar geleden reed ik (vakantie)vierend met mijn man, maar dat doet er nu niet toe) door Oost-Turkije over de verschrikkelijkste wegen. Ik heb nog nachtmerries van zo'n weg, een breed lint van wit grint waarover zich te midden van enorme stofwolken werkelijk horden zware vrachtwagens slingerden. De tegenliggers reden niet alleen links van ons, maar ook rechts, laaverend langs kuilen en kloven in de weg. Ongeacht de aanwezigheid van ons huurautootje. Her en der lagen vrachtwagens gekanteld langs de weg. Verkeerd geladen.

Ik overleefde het op de een of andere onbegrijpelijke manier, en nu rijd ik er weer, opnieuw in een huurautootje (maar geen vakantie dit keer, als u het wilt weten), over werkelijk prachtige wegen. Deze column beoogt niet een sluitreclame voor vakantie in Turkije te zijn, maar het wegnemen is prima in orde. En niet van die Iraanse snelwegen, waarop je een levensgevaarlijke draai door de middenberm moet maken om afslagen naar links te kunnen nemen. Maar keurige viaducten en tunnels en waar nog iets mankeert wordt aan de weg gewerkt. De elektriciteit doet het, de gezondheidszorg en de wifi. De suikerspinners worden in plastic verpakt verkocht. Overal op weg naar beter.

De verwachtingen van democratie kunnen beter bij de doperwtjes en de ijslollies in de diepvries worden gezet

Als je zo door Oost-Turkije rijdt, heel ver weg van het ogenschijnlijk moderne westen van het land, is een stuk beter te begrijpen waarom premier Erdogan zo veel aanhang houdt ondanks zijn toenemende autoritaire neigingen. Denk aan het harde neerslaan van de demonstraties tegen zijn bewind, die vorige zomer begonnen met klein protest tegen het overheidsplan om het Istanbulse Gezipark te ontmantelen. Of het afknijpen van de pers – inturkije zitten zelfs nog meer journalisten gevangen dan in Iran. Zijn inspanningen om Twitter en YouTube, die verspreiders van onthullingen over malversaties van zijn bewind, voor de burgers ontoegankelijk te maken. En zijn woede als hij denkt dat hij wordt dwarsgezeten. Ik genoot een paar weken geleden van zijn uitbarsting toen de voorzitter van de landelijke balie van advocaten de gestage aantasting van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht kritiseerde in een toespraak tijdens een officiële bijeenkomst in Ankara. Erdogan stond halverwege de toespraak op, schreeuwde: „Allemaal leugens! Hoe kunt u zo onbeleefd zijn!” en stormde de zaal uit. Ik zou overigens heel wat minder hebben genoten als het Rutte was geweest, maar *dat* risico lopen we niet.

Turkije is nog lang niet Sisi's Egypte laat staan een Arabische Golfstaat – Erdogan en zijn gelovige AK-partij kunnen in principe worden weggestemd. Maar de verwachtingen van democratie kunnen beter bij de doperwtjes en de ijslollies in de diepvries worden gezet. Toch blijft bijna de helft van de bevolking Erdogan steunen, blijkens onomstreden verkiezingsuitslagen. Een deel van zijn geheim is dat de oppositie gewoon geen geloofwaardig alternatief biedt. Een ander deel is dus het wegnemen van Oost-Turkije.

ik@nrc.nl //

Van: **Toon de Groot**
Onderwerp: **Twijfelaar**

Als provinciaal op weg naar mijn vrouw in een Amsterdams ziekenhuis, word ik opgenomen in een multiculturele stroom bezoekers. Tussen de wenskaarten op het bord boven haar (eenpersoons) bed is een opvallend zestalg kaartje geprikt met kamerregels. In het Engels en Duits staat er duidelijk: niet meer dan twee bezoekers bij het bed. Het Turks en Marokkaans beheers ik niet, maar in het Spaans luidt de boodschap toch echt: niet meer dan twee in bed. Een pikant foutje of een warmbloedige Spaanse gewoonte?

Ik ben alles behalve een *hopeless basket case*

MIJN DOEL WAS OM TE BEWIJZEN DAT IK DIE REIS AAN KON – DAT IS GELUKT

FOTO ROGER CREMERS